

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MUSEUMSDIREKTØR, DR. PHIL.

HENRY PETERSEN

FØDT 20. MARTS 1849

DØD 21. SEPTEMBER 1896

TALE

VED

MUSEUMSDIREKTØR, DR. PHIL.

HENRY PETERSENS

JORDEFÆRD

FRA

FREDERIKSBERG KIRKE

LØRDAG D. 26. SEPTEMBER 1896

AF

H. M. FENGER

KJØBENHAVN

THIELES BOGTRYKKERI

1896

Naade og Fred fra Gud, vor Fader, og den Herre Jesus Christus, Gud være med Eder ved den Hellig Aand! —

»Mine Tanker ere ikke Eders Tanker, og Eders Veje ere ikke mine Veje, siger Herren. Thi som Himlen er højere end Jorden, saa ere mine Veje højere end Eders Veje og mine Tanker højere end Eders Tanker. —

Som Regnen og Sneen nedfalder fra Himlen og vender ikke tilbage derhen, men vander Jorden og gjør den frugtbar og kommer den til at give Grøde og frembringer Sæd til at saa og Brød til at æde: saa skal mit Ord være, som udgaar af min Mund, det skal ikke komme tomt tilbage til mig; men det skal gjøre, hvad mig behager, og det skal have Lykke i, hvad jeg sender det til.«

Saadan skriver Profeten Esajas (C. 55, 8—11), og nu minder jeg om disse gamle troværdige Ord, dybt alvorlige og dog saa velsignet forjættelsesfulde, ved vor kjære Ven, Henry Petersens, Jordefærd. — Hvor er det dog her sandt, gribende sandt, smertelig sandt, for alle, som have kjendt og elsket ham: dette, som nu er sket, var ikke efter vore Tanker! Vi havde troet, vi havde haabet, ja ventet det saa sikkert, at der foran ham laa en lang og lys Fremtid med Anvendelse for og en endnu videre Udfoldelse af hans rige Evner og Kundskaber, af hans Arbejdslyst og den Arbejdskraft, han allerede havde givet saa store Beviser paa. — Vi havde tænkt og glædet os til, ligesom han selv og hans Brud gjorde det, at den Vej, der nu laa ham nærmest, den Vej, der syntes os alle lys og forjættelsesfuld, skulde føre ham til hans eget Hjem, som han nu først gik til at stifte. Vi havde tænkt, at nu skulde Livsdagen for ham blive dobbelt rig og glædelig og hans Arbejde faa nye Impulser.

Og nu — nu har Herren ladet Aftenen komme og endt hans Arbejde; der skal ikke stilles flere nye og større Opgaver for hans Evner og Kræfter i vort jordiske Fædrelands Tjeneste og til dets Ære; nu har Herren ført ham ad en anden Vej end den til det jordiske Bryllupshus, den, der fører til et andet Hjem.

Der er dyb Smerte hos os alle, naar vi idag stille for os selv gentage Ordene: »Mine Tanker ere ikke Eders Tanker; Eders Veje ere ikke mine Veje, siger Herren« — vi føle os saa bedrøvede og fattige, fordi han er taget bort fra os. —

Men Guds Ord ere ikke blot sanddrue og troværdige, naar de som idag smertelig stadfæstes for os ved det, vi opleve af Død, Skilsmisse og Savn, de ere ogsaa velsignet forjættelsesfulde og trøsterige, naar de tilføje: »Som Himlen er højere end Jorden, saa ere mine Veje højere end eders Veje og mine Tanker højere end Eders Tanker.« — Kan nogen, som har elsket Henry Petersen og set sig glad paa ham og hans Arbejde, og som

nu staar højet og bedrøvet overfor Guds Villie, som ikke kan ændres, udholde ikke at tye ind under Trøsten i det gamle, troværdige Ord? Kan Du faa Fred i dit Hjærte og i dine Tanker ved den Mening, at Han, som raader og styrer, Han, som udsendte denne Mand med de smukke Anlæg og Evner, og som gav ham saa megen Lykke og Velsignelse til hans Gjærning og gjorde hans Liv saa indholdsrigt, at Han nu skulde have sluppet ham og lade ham selv og alt det, som var udviklet i ham, ende med Død og Grav og Tilintetgjørelse? — Har Du elsket ham, saa protesterer dit Hjærtes inderste Følelse derimod, og det tyer hen til Guds Ord som til en urokkelig Klippe og søger sin Hvile i dette, at Gud endnu har Tanker med ham, udsprungne af en dyb og evig Kjærlighed, Tanker til Fred og Naade, og Han kan ikke lade hans Vej ende i Graven, men har banet Vej for hans Sjæl gjennem Døden til Liv, evigt Liv, saligt Liv, med endnu skjønnere og rigere Udfoldelse af, hvad der var nedlagt i ham, end vi her saa eller kunde have faaet at se.

Kunne vi undvære denne Trøst, og kunne vi faa Fred uden i dette Haab? Jeg kan det ikke, og jeg ved, at de, som stod ham nærmest paa Jord, kunne det ikke heller, og vil nogen kræve os til Regnskab for, paa hvilken Kjendsgjerning vi støtte vor trøstefulde Forvisning og Haab, saa pege vi Christne frimodig paa vor Frelsers eget Liv, paa hvordan det gik ham, vi bekjende som vort Hoved og vor Herre. — Aldrig har der til nogen paa denne Jord været knyttet saa store Tanker og saa lyse Forhaabninger som til ham, aldrig har nogens Vej gennem Livet lovet saa meget og bragt saa megen Velsignelse som hans, og det ikke blot ved, hvad Mennesker erfarede, men ogsaa efter Guds Ords Forjættelser. — Og dog har heller aldrig ved noget Menneskes Skæbne paa Jorden Menneskers Tanker og Guds Tanker, Guds Veje og Menneskers Veje saaledes bøjet sig fra hverandre, ja syntes helt at staa hverandre imod. Derfor stod selv hans nærmeste og troende Venner saa raadløse og modløse ved hans Kors og Grav — og dog: hvor herligt

blev alt forandret ved hans Opstandelse, hvor langt højere havde Gud dog lagt sine Tanker og Veje end Mennesker, ja lagt dem saaledes, at vor Synd blev sonet, vor Gjæld betalt, Dødens Braad brudt af, Dommen blev til Frikjendelse, Gravlægningen til en salig og herlig Opstandelse! Og hver den, som troer paa ham, kommer hans Forsoning og Opstandelse til Gode: hver den, som drives af hans Aand, i hvem den er bleven en Livsmagt, hver den, som i sin Færd viser Troens Frugt i et sandt og kærligt Liv efter vor Frelasers Exempel, er bleven indlemmet i hans Fred og Liv og Haabet om en salig Opstandelse.

Det hedder, at Guds Ord falder ned fra Himlen som Regnen og Sneen, der ikke vender tilbage, men velsigner og frugtbargjør Jorden og udretter Guds Villie at lade Sæd fremvoxe til ny Udsæd og til Næring for Mennesker. Er der nogen Tid i vort Liv, hvor vi sukke efter og trænge til, at dette maa ske, saa er det Sorgens og Savnets Tid, netop en saadan, som er kommen til de mange bedrøvede Hjærter,

der idag samles om Henry Petersens Kiste. Og Guds Ord skal, om vi selv ville det, udrette Guds gode og kjærlige Villie hos os! Over ham, som vi mindes idag, faldt vor Herres Lys og Naade saa rigt; mange gode Sædekorn vare nedlagte i hans Hjærtemuлд og fik Lykke til at voxe op og bære Frugt — der er opvoxet saa meget, at det for alle, som ere komne i Berøring med ham, kan blive Sæd til at saa og Brød til at mætte. — Dog Gud alene Æren for, hvad der var givet ham at leve, at være og at udrette! —

Hvor lyst staar ikke Mindet om Henry Petersen for vort Øje, som have kjendt ham! — Mindet om den livlige, opvakte Dreng i det gamle Hjem, Drengen med de gode Evner og den store Lærelyst, saa barneglad og kjærlig mod Forældrene, saa kjærlig og trofast mod sine Søkende! Mindet om, hvordan han allerede i Drengesaarene fik sine Øjne oplukkede til at se kjærligt, beundrende og forstaaende paa de Oldtidsminder, som vare hans Fader kjære, og som han i sin Fritid havde samlet

og ordnet, og da glædede sig ved at gjøre Drengen delagtig i. — Hvor lyst staar Mindet om ham for os, som bleve Studenter sammen med ham, der lærte ham at kjende som den friske, frejdige Student, en ægte dansk Student i hele sin Fremtræden og sit Væsen, flittig til sit Arbejde og dog med Tid til og Hjærtelag for al uskyldig Glæde og Munterhed, en prægtig Kammerat, en trofast og kjærlig Ven med et utvetydigt Præg af Renhed over sig. — Aldrig har jeg hørt et usømmeligt Ord fra hans Læber, aldrig har jeg mærket eller hørt om, at der klæbede noget urent ved hans Fodspor.

Hvor have vi alle glædet os ved hans Udvikling, Dygtighed og Anerkjendelse, glædet os over, at han knyttedes fast til Museet, hvor vort Folks bedste Skatte fra Fortiden opbevares, det Museum, som i Sandhed blev hans andet Hjem, hvor han havde været hjemmevant fra Barndommen, hvor han all som ganske ung fandt en Virksomhed, som ikke blev afbrudt før nu ved hans Død. Det Museum, i hvilket han bragtes nær til Mænd,

som nu ere bortkaldte, og af hvilke nogle endnu leve, Mænd, som tidlig bleve opmærksomme paa hans Lyst og Evner, og som fortrinlig vejlede ham, Mænd, som han med stor Kjærlighed og Højagtelse saa op til, og mod hvem han altid var forstaaende og hensynsfuld. — Hvor har han elsket Museet og arbejdet for at forøge dets allerede righoldige Samlinger ved sine utallige Udgravninger og Indsamling af ukjendte eller forglemte Ting, hvor har han arbejdet paa at faa alt skjönt og forstandigt ordnet og lagt til Rette, saa Folket kunde nyde godt og vinde Forstaaelse deraf. Hvor var han glad, naar man vilde komme til ham der og benytte sig af hans kyndige Vejledning — det var, som om vi gjorde ham en Tjeneste dermed, ikke som om han tjente os. — Hvor lik hver en gammel Ting, hvert et Minde fra Fortiden, ligesom nyt Liv i hans kjærtegnende Haand; hans Øje lyste over dem, hans Ord bragte Forstaaelsen og Ærbødigheden for dem frem hos os. —

Hvor have vi glædet os over den ansete og betroede Stilling, han naaede frem til i sin kraftigste Alder, den Stilling, som han omfattede med sin hele rige Kjærlighed og fulde Interesse, ofrede sine Evner, sin meste Tid og bedste Kræfter paa, og i hvilken han gjorde — det kan jeg nok med Sandhed sige — saa fortrinlig Fyldest.

Der er mange samlede idag om hans Kiste, som med Kjærlighed og Tak mindes ham, men der er endnu mange flere rundt om i vort Land, som have følt dyb Smerte ved Budskabet om hans Død, og som nu idag i Aanden ere her tilstede, og alle disse ville ogsaa mindes ham kjærlig og savne ham dybt. — Thi hans Gjerning førte det med sig, at han allerede i mange Aar færdedes flittig rundt i Landet, først ved de mangfoldige Udgravninger, han foretog, saalænge det var den forhistoriske Tid, han beskæftigede sig med — de mindes med Glæde og Tak, at de have været med ham og været Vidne til den Omhyggelighed og Forstaaelse, han var i Besiddelse

af, og den Sikkerhed, hvormed han bestemte de fremdragne Ting. Og senere, da det blev den historiske Tid, hvis Minder han særlig blev sat til at frede og bringe for Lyset, fra den Tid ville mangfoldige, høje og lave, mindes ham — han vil blive savnet hos alle, i Præstegaardene og paa Borgene: thi han var overalt en saare kjærkommen Gjæst, der bragte Liv og Lys og Munterhed med sig og lukkede manges Øjne op for, hvad der var værd at bevare og elske fra Fortiden. —

Han havde en fin Sporsands og en heldig Kombinationsevne; til den sidste bidrog væsentlig hans ved mangeaarig Praxis vundne Dygtighed og hans gode Kundskaber til Historien.

Men der er jo endnu flere, som gjennem hans Afhandlinger og Meddelelser om Fundene have gjort Bekjendtskab med ham og hans Virksomhed — de ville vist give ham det Løv, at han var en ædruelig Forsker, som lagde Kjendsgjærning til Kjendsgjærning i en lang og sikker Række og i Almindelighed afholdt sig fra at udtale en Dom eller fremsætte en Hypo-

these, før han følte sig tvungen dertil ved utvetydige Kjendetegn. Derfor tænker jeg, at det af ham skriftlig meddelte Materiale vil blive af stor Betydning ogsaa for Fremtidens Forskere. —

Han kunde overkomme utrolig meget baade af Rejser, stedlige Undersøgelser og af Studium; smukt er det at mindes, at han i mange Aar anvendte sin Fritid til at undersøge, beskrive og aftegne utallige Sigiller fra Middelalderen i vore Arkiver og dog tøvede med at udgive Resultatet af sine Undersøgelser, indtil han havde vundet Overblik og kunde beherske Stoffet. Saa først lod han sit betydningsfulde og grundlæggende Værk »De danske Sigiller i Middelalderen« træde frem for Lyset, det, som giver vægtige Bidrag til Oplysning af Fortidens Historie og Kultur, men som det ikke forundtes ham at fuldføre; dog vil det alt ydede bevare hans Navn med Taknemlighed og Paaskjønelse til kommende Slægter.

Jeg har alt nævnet, at han var hensynsfuld og forstaaende mod de Ældre — han elskede

ogsaa vore Børn, spøgte og morede sig sammen med dem; de havde Tillid til ham og kom ham kjærlig imøde; de forstod, at de havde en god Ven i ham. Han var god at arbejde sammen med ved Museet, det Vidnesbyrd faar han fra alle Sider; han var en god og kjærlig Foresat, aldrig overlegen og stor mod dem, som stod under ham. — Han var en trofast og kjærlig Ven mod dem, som stode ham nær, aldrig lod han os overlegent føle, at han i Kundskab eller andre Henseender var kommen videre end vi. — Han var en kjærlig og opofrende Søn baade mod sin gamle Fader og mod dig, hans Moder; han var en kjærlig og omhyggelig Broder, og Du, som var hans Hjertes udkaarne, ved, hvilken Rigdom af Kjærlighed og Varme, der boede i hans Hjerte og lovede saa meget for eders Samliv! —

Dog det, der særlig prægede ham som Menneske, var Glæden. Han elskede Livet, elskede Arbejdet, han var saa forunderlig frisk, frejdig og glad — der var Solskin over hans Ansigt og Personlighed, Glæden fulgte med

ham og kom med ham til Huse. Han sagde om sig selv: »Jeg kunde fløjle med Lærken for hver Dag, jeg lever . . .« — Der er vel Fugle ogsaa i vort Fædreland, som have stærkere og mægtigere Vingefang end Lærken, Vinger, som bære dem højere, og Øjne, der se skarpere og videre om sig — Henry Petersen følte og erkjendte det godt og kunde ofte tale med Beundring og Højagtelse om dem; han saa ikke med Misundelse paa andre og deres Arbejde! — Men for os danske er der dog maaske ingen kjærere, mere hjemlig Fugl end den lille glade Lærke, som har sin Rede lavt paa Jorden, skjult i Tuen, og som stiger kvidrende op over Jorden, op mod Solen og den klare blaa Himmel, udsyngende Skaberens Lov og Glæden over vort Fædreland og sin lille beskedne Rede. Som Lærken var han, vor Ven, og i Kjærlighed til vort Folk og dets Minder og i Folkets Gjenforstaaelse af ham og hvad han havde kjært, er ingen naaet højere end han.

En gammel god Ven, som kjendte ham nøje, har sagt om ham: »Han havde Hjertet

paa sine Læber.« — Der er noget sandt deri, derfor vandt han saa mange for sig og vandt Indgang i deres Hjem og Hjærter — men man vilde dog tage fejl, hvis man mente, at han havde let ved at udtale, hvad der laa dybest hos ham. Han var en blufærdig Natur, tilbageholdende og beskeden med sine inderste Følelser, som han var beskeden i hele sin Fremtræden. Dog har jeg vel idag Lov til at fremdrage nogle enkelte Ytringer af ham, som aabenbare, hvad han inderst inde følte og tænkte. Han sagde, at i Glæden følte han sig Gud nærmest! — Der er vel andre iblandt os, som have gjort andre Erfaringer, som netop i Glæden spredtes fra det ene fornødne og fjernes fra Gud, og som i Sorg, Skuffelser og Modgang droges nærmere til Gud — med ham var det nu anderledes, og det passer godt til hele hans Natur.

Jeg minder om et lille Ord af ham, som er nedskrevet i den korte Levnedstegning, han udgav til Minde om hans elskede, for tidlig bortkaldte Broder; han skriver om Broderen:

»Han glemte ikke at vende Takken for denne Lykke saa lidt som for den Maade, hvorpaa alting føjede sig for ham i Livet derhen, hvor Takken ene skyldes.« — Men det samme forstod sikkert ogsaa vor Ven, han, som følte sig saa rig og glad ved at leve, og han vidste ogsaa nok, hvorhen han skulde bringe Takken!

Nu er han borte, og det er kommen saa smerteligt og saa uventet for os alle — kun indledet ved et kortere Sygeleje. Men heller ikke under det slap Glæden og Frejdigheden ham eller han dem; han kunde ikke tænke sig, at det gik mod Døden, han bevarede Haabet, han blev den stærke, den trøstende og opmuntrende for Eder, som omgav hans Sygeleje, han kunde spøge og være glad til det sidste, og han bevarede Taalmodigheden og Freden, han var saa taknemlig for Eders Kjærlighed og vilde saa nødig volde Eder Sorg.

Kun en enkelt Ytring kom der paa hans Læber, som viste, at selv for ham, den frejdige og glade, kunde det falde tungt, det var, da der sagdes ham, at han var saa frisk og

glad som Kildevældet — da sagde han: »Kildevæld! — Hvis nu min Kraft var brudt!« — Ja, for vort ydre Øje er Kildevældet standset, men vi, som tro og haabe, vi se dog dybere i Guds Kjærlighed og Naade, vi standse ikke ved, hvad det ydre Øje ser, men vi haabe, at Kildevældet nu kun, som saa tidt i den legemlige Natur, er skjult, men at det dog lever og fortsætter sit Løb hjemme, hjemme hos Gud. Og vi haabe, at hans Liv ikke har været forgjæves, hverken for det Liv, som nu er, eller for det, som kommer. —

Gud se nu med Naade og Kjærlighed til vor bortkaldte Ven og give ham for Jesu Christi Skyld Plads i de evige Boliger! — Gud se med Trøst og Styrke til Dig, hans Brud, til hans Moder og Søstre og andre nærmest staaende, at I maa kunne bære eders Sorg som Christne og udvikles ved den.

Gud bevare hans Minde lyst og rigt, som det nu staar for os, i vore Hjærter; selv om hans Tab synes os uerstatteligt, og der ikke er nogen, som i Øjeblikket kan udfylde hans

Plads, saa give Gud vækkende og nærende Kræfter fra hans Virksomhed til dem, som skulde tage Arbejdet op til Fædrelandets Ære!

Gud hjælpe os alle til, naar vi skulle gjøre den smertelige Erfaring, at Guds Tanker og Veje ikke ere vore, at vi da maa bøje vore Tanker under Hans som Naadens Tanker og maa bøje vore Veje ind i hans, som kun sigte til Sandhed og Frelse!

Amen!